

# СУБ'ЄКТИВНІ УМОВИ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСОБИСТОСТІ

*К. А. Васильченко-Деружко*

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», [11pandora93@gmail.com](mailto:11pandora93@gmail.com)

*Науковий керівник: доктор психологічних наук, професор Г. В. Ложкін*

Велика ступінь невпевненості в різних сферах життя, зокрема в економічній, соціальній, політичній, матеріальній породжує депресивні настрої серед суспільства. Емоційний рівень життя суспільства знижується, багато хто опинився за межею бідності як наслідок, ми спостерігаємо розвиток криміногенних ситуацій: крадіжки, часті напади в темну пору доби, вбивства з метою заволодіння чужого майна, суїциди. Не можна вплинути глобально та миттєво на ситуацію і змінити рівень життя населення, проте можливо визначити суб'єктивні умови благополуччя особистості, дослідити їх та впровадити в щоденне життя. Важливо сказати, що мета полягає визначити такі умови благополуччя, які попередять рецидиви занепаду. Спробуємо впровадити фактори, які навчать суспільство справлятися з труднощами протягом всього життя, не боятися складних ситуацій, а навчитися аналізувати їх та бачити способи вирішення.

Відштовхуючись від змісту проблеми та вирішуючи поставлену задачу, основними методами стали пошуковий та теоретично-методологічний аналіз дослідження. В історії неодноразово зустрічаються ситуації аналогічні одна одній, які відбуваються в різні епохи. Описані методи дозволяють вивчити та проаналізувати такі випадки, почерпнути необхідні знання та теоретично створити відкориговані методи вирішення проблем, які в подальшому можна застосовувати на практиці.

Таким чином, теоретичний аналіз дозволив виділити основні чинники благополуччя: довіра; впевненість; надійність; стабільність; сумнів.

Що є довірою? Згідно означення тлумачного словника, довіра – ставлення до кого-небудь, що виникає на основі віри в чийсь чесність, щирість, порядність [1].

Працюючи над вивченням довіри як психологічного терміну вченим вдалося виділити більше десяти функцій, які виконує довіра:

- 1) функція забезпечення ефективної діяльності;
- 2) інтегруюча: довіра здійснює соціальну інтеграцію на різних рівнях;
- 3) комунікативна відображає обмін інформацією відповідно до отриманого рівня довіри;
- 4) інтерактивна, яка забезпечує взаємодію між суб'єктами;
- 5) перцептивна функція довіри визначається тим, що існуючий рівень довіри формує визначену установку для сприйняття ситуації;
- 6) редукуюча функція зводить складну систему відносин до одного відношення – величини актуальної довіри;
- 7) управлінська функція проявляється у використанні довіри як управлінського ресурсу;
- 8) передбачувальна функція заключається у можливості визначеного прогнозу розвитку взаємодії сторін в залежності від прогнозованого чи досягнутого рівня довіри;
- 9) орієнтуюча: довіра служить основою для закріплення інших відносин;
- 10) ефективізуюча, яка дозволяє зробити взаємовідносини більш ефективними;
- 11) стабілізуюча функція складає основу стабільних відносин;
- 12) психологічна функція довіри заключається в зниженні напруженості і стресу у відносинах [3, с. 225-226];

Наступний пункт – це впевненість. Впевненість описує особистість, яка:

- 1) задоволена собою;
- 2) може відстояти свою точку зору;

3) адекватно оцінює як свої можливості так і ситуацію, що виникла навколо;

4) абсолютно спокійно реагує на неочікувані емоції оточуючих.

Психологи, які працюють в області вивчення та пробудження впевненості говорять, що вона включає три основні базові компоненти: впевнений образ, впевнена комунікація, та впевнена життєва позиція [4, с.10]. Впевненість характеризує людину, яка готова постійно навчатися та вдосконалюватися. Чи не в цьому полягає основа благополуччя? Якщо людина задоволена собою, то здатна працювати на повну силу, впевнена в своїх діях і знає чого хоче досягнути. Важливо зазначити, що впевненість нестабільна як одиниця вимірювання, тому потребує постійних та систематичних зусиль.

Найважливішою була надійність і можливість покластися одне на одного: у тому далекому дивному світі вони не могли розраховувати більше ні на кого (Н. Сняданко) [1]. Дуже влучна цитата, яка повністю розкриває суть поняття надійності. Історична хронологія міфів, війн, розчарувань показує, що маючи надію люди справляються з негараздами. Вони знаходять методи для подолання перешкод, знаходять союзників, побратимів, надихають один одного і мотивують на неймовірні вчинки. Надія відкриває друге дихання, саме той стан, який за нормальних умов міг і не виникнути. Що ж стосується надійності як риси характеру, то варто зазначити, що лише вольові люди зможуть побороти страх і втілити в реальність задумане. Якщо ж говорити про надійність як характеристику просторову, то варто зазначити, що це означає: довговічність; пластичність; збережуваність.

Стабільність можна охарактеризувати через наступне означення: стабільність цін — ситуація, при якій темпи інфляції настільки низькі, що суттєво не впливають на прийняття економічних рішень [1]. Це можна трактувати як впевненість, що протягом найближчих років ситуація навколо суспільства залишиться в стані спокою. Перше, що статистичні дані відображають в періоди нестабільності країни – це демографічний спад. Аналіз

даних показує, що стабільність породжує: рівновагу; стійкість; самовладання; твердість; постійність; довговічність; силу.

Наступна умова існування благополуччя – це сумнів. Цікаво, що саме слово несе в собі кілька визначень: 1) непевність щодо вірогідності, можливості чого-небудь; брак впевненості в комусь, чомусь. Підозра, страх; 2) ускладнення, нерозуміння, що виникають при розв'язанні якого-небудь питання, певної проблеми; 3) стан душевного розладу, невпевненості, вагань [1].

Сумнів - особливий стан свідомості і самосвідомості, коли суб'єкт відчуває або виявляє недовіру до певного твердження, вагаючись відносно прийняття (визнання) його, оскільки оцінює це твердження як недостатньо обґрунтоване, правомірне, виправдане, необхідне, переконливе. Сумнів - вияв, продукт діяльності ціннісної свідомості. Твердження, що стають предметом сумніву, можуть стосуватись будь-яких аспектів буття (реалій природного і соціального світу, вчинків, поведінки, діяльності людини, знань, норм, традицій, переконань тощо). Сумнів органічно пов'язаний з усіма вимірами людського життя. В історії філософії сумнів як особлива форма теоретичної свідомості вперше набуває концептуального виразу в філософському скепсисі і скептицизмі. У Новий час у Декарта сумнів перетворюється в категорію, що фіксує особливий стан мислення, критичну рефлексію стосовно всіх знань і уявлень. Стан сумніву є необхідним моментом розвитку теоретичного, наукового мислення, який дає можливість подолати синдром «загальноневизначеності», здійснити критичний аналіз стосовно ідей, що вважались неспростовними. У філософії науки Поппера сумнів набуває статусу фундаментального принципу наукової методології [2, с. 615-616].

Сумнів – це той рушійний фактор, який допомагає розвиватися, сумніватися у виборі, логічно мислити, припускати теорії. Варто зазначити, що сумнів характеризує сильних особистостей, які здатні проаналізувати та осмислити інформацію, за необхідності змінити своє ставлення на суб'єктивно істинне.

Таким чином, говорячи про благополуччя ми обов'язково підійдемо до умов неблагополуччя, оскільки вони дисонують між собою. Умови довіри, впевненості, надійності, стабільності та сумніву не мають чіткої межі з умовами неблагополуччя (невпевненості, нестабільності, ненадійності). Вони перетинаються. Кожна ситуація буде як боротьба, все буде залежати від сприйняття особистості ситуації, адже ці умови невичерпні.

#### Література

1. Глумачний словник української мови [<https://eslovnyk.com/>]
2. Шинкарук В. І. та ін. *Філософський енциклопедичний словник*. Київ: Абрис, 2002. 742 с.
3. Антоненко І. В. *Соціальна психологія довіри*. Ярославль. 2006. 498 с.
4. Сергеева О. *Як пробудити впевненість в собі. 50 простих правил*. Москва: Ексмо. 2013. 128 с.